

2008-2012

4 Jarig beleidsplan Wmo:

“Samen sterker dan alleen”

25 oktober 2007

Gemeente Borger-Odoorn

Inhoudsopgave

	pagina
Inleiding	3
Algemeen	
Hoofdstuk 1: De betekenis van de Wmo	4
Hoofdstuk 2: Visie op maatschappelijke ondersteuning	6
De prestatievelden	
Hoofdstuk 3: Een aantal feiten op een rij vanuit bestaand beleid	9
Hoofdstuk 4: Activiteiten in 2008	13
Hoofdstuk 5: Voornemens voor de langere termijn (tot 2012)	27
Proces, organisatie en planning	
Hoofdstuk 6: Interne organisatie	30
Hoofdstuk 7: Externe contacten	32
Bijlagen	33

Inleiding

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) is op 1 januari 2007 van start gegaan. De wet vervangt de welzijnswet, de voormalige Wet Voorzieningen Gehandicapten (Wvg), een stukje van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) en een onderdeel van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Na de nodige voorbereidingen in 2005 en 2006, is het nu zo ver dat het lokale, sociale beleid voor de komende jaren moet worden vastgelegd in een algemene Wmo beleidsnota. Deze kan voor maximaal 4 jaar worden vastgesteld, vóór 1 januari 2008. Het fungeert als een groeidocument, waarin de concrete activiteiten jaarlijks aangepast worden op basis van de opgedane ervaringen.

In het voortraject van deze nota zijn een aantal thema's nader uitgewerkt in afzonderlijke notities (zie bijlage, pagina 38):

- De notitie Van Zorgloket naar Wmo loket
- De notitie Mantelzorg en Vrijwilligerswerk
- Verordening besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning
- Notitie Financieel kader Wmo
- Communicatie en participatieplan t.b.v. de Wmo (wordt begin 2008 geactualiseerd)
- Kadernota Wmo
- De notitie Informatie en diensten op locatie

De laatste in deze reeks is de raad in september van dit jaar voorgelegd. Het betreft de notitie Informatie en diensten op locatie. Maar de basisuitgangspunten, de grote Wmo beleidskaders, zijn reeds benoemd in de Kadernota Wmo.

Deze nota geeft in feite antwoord op de vragen: wat willen we nu concreet bereiken en wat gaan we daarvoor doen? En: hoe doen we dat gezamenlijk? Het vormt een kapstok voor de verschillende beleidsterreinen, die actief zijn op één of meerdere prestatievelen van de Wmo.

Wat de gemeente gaat doen, moet zichtbaar zijn voor burgers: hoe worden activiteiten mogelijk gemaakt en in welke mate en hoe wordt er geëvalueerd? Vóór 1 juli 2008 moet de gemeente zich voor het eerst 'horizontaal verantwoorden' over het voorgaande kalenderjaar, dat wil zeggen: rechtstreeks aan de burgers, door te publiceren in begrijpelijke taal in bijvoorbeeld het huis aan huis blad en de eigen website.

Vervolgens zal dit ieder jaar voor 1 juli moeten worden gerealiseerd. Daarom is het van belang, dat we de voorgenomen activiteiten concreet benoemen, zodat na afloop van het jaar beoordeeld kan worden of de gestelde doelen zijn gerealiseerd.

Leeswijzer

De nota begint eerst met het benoemen van een aantal algemene onderwerpen die in meer of mindere mate van belang zijn voor de realisatie van de activiteiten: wat zijn de reeds vastgestelde algemene kaders, wat is de visie op maatschappelijke ondersteuning en wat voor rol neemt de gemeente daarbij in?

Vervolgens wordt aan de hand van de prestatievelen aangegeven wat er op dit moment gebeurt, wat de voornemens zijn voor de lange termijn en wat we van plan zijn in 2008.

Tot slot volgen er een korte beschrijving van de interne organisatie en de wijze waarop de communicatie met andere betrokken partijen plaatsvindt.

ALGEMEEN

Hoofdstuk 1: De betekenis van de Wmo

Waar gaat het om bij Wmo?

Meedoen. Dat is de kortst mogelijke samenvatting van het maatschappelijke doel van de Wmo. De Wmo is een participatiewet en gericht op meedoen aan de samenleving. Soms lukt dat meedoen niet op eigen kracht. Dan biedt de gemeente voorzieningen om de zelfredzaamheid te bevorderen. Niet alleen individueel, maar ook in het algemeen. Zo zijn er diverse (welzijns) voorzieningen die zich onder meer richten op de versterking van het vrijwilligerswerk, de ondersteuning van mantelzorgers en het verstevigen van sociale verbanden in buurten en wijken.

Uitgangspunten:

- maatschappelijke participatie (iedereen doet mee) en versterken van sociale verbanden;
- de mogelijkheden en de vragen die burgers hebben vormen een belangrijke leidraad;
- het wegnemen van belemmeringen om mee te kunnen doen (het compensatiebeginsel¹);
- de doelen en prioriteiten op de negen prestatievelen.

Wat schrijft de wet voor?

Het opstellen van een beleidsplan is een verplichting, die specifiek is opgenomen in de Wmo. Het is vastgelegd in artikel 3 van de Wmo:

1. De gemeenteraad stelt één of meer **plannen** vast, die **richting geven** aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning.
2. De gemeenteraad stelt het plan telkens **voor een periode van ten hoogste vier jaren** vast. Het plan kan **tussentijds gewijzigd** worden.
3. Het plan bevat **de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid** betreffende maatschappelijke ondersteuning.
4. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
 - a. wat de gemeentelijke **doelstellingen** zijn op de verschillende in artikel 1, eerste lid, onder g, genoemde onderdelen van maatschappelijke ondersteuning²;
 - b. hoe het **samenhangende beleid** betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en **welke acties** in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;
 - c. **welke resultaten** de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
 - d. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om de **kwaliteit** te borgen van de wijze waarop de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd;
 - e. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om voor degene aan wie maatschappelijke ondersteuning als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdelen 2°, 5° en 6°, wordt verleend, **keuzevrijheid** te bieden met betrekking tot de activiteiten van maatschappelijke ondersteuning;
 - f. op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de **behoeften van kleine doelgroepen**.

Wat betekent het voor onze gemeente?

Op het gebied van welzijn en zorg leidt de nieuwe wet met name tot een andere manier van omgaan met de inwoners: het gaat om het betrekken van burgers bij beleid, het gaat er om burgers te stimuleren tot zelfredzaamheid en waar dat niet lukt, te compenseren voor belemmeringen. Het compensatiebeginsel speelt daarbij een centrale rol: iedere burger moet zijn huishouden kunnen voeren, zich kunnen verplaatsen in en rond huis en vervoersvoorzieningen kunnen bereiken, waardoor sociale contacten onderhouden kunnen worden.

¹ Zie bijlage voor nadere toelichting

² Zie bijlage voor de betreffende wettekst

De gemeentelijke organisatie zal zich daardoor nog meer moeten instellen op interactieve beleidsvorming (intern en extern) en het creatieve gebruik van collectieve voorzieningen, die zoveel mogelijk het meedoen voor iedereen mogelijk maken. Daartoe is het concreet verwoorden van doelstellingen een belangrijke voorwaarde: voor iedereen moet het duidelijk zijn waarop het beleid is gericht en wat er uiteindelijk bereikt wordt. Het gaat om concrete resultaten.

Daarbij zijn de reeds vastgestelde algemene kaders uit de lokale Kadernota Wmo³ richtinggevend:

1. De prestatievelden vormen het uitgangspunt voor lokaal beleid.
2. Inzetten op preventie daar waar mogelijk.
3. Het sociale beleid is leidend voor het Wmo-beleid.
4. Bestaand beleid waar mogelijk continueren, aandacht voor samenhang.
5. Eigen initiatief en verantwoordelijkheid van burgers.
6. Goede communicatie en participatie.
7. Het voeren van inclusief beleid.
8. De gemeente vervult een regierol.
9. De meerwaarde van intergemeentelijke samenwerking.
10. De financiële mogelijkheden.

³ Zie voor een nadere toelichting de “Kadernota Wmo”, vastgesteld door de raad op 29 maart 2007.

Hoofdstuk 2: Visie op maatschappelijke ondersteuning

Wat is de basis?

Op grond van het huidige coalitieakkoord en de hierboven genoemde uitgangspunten, zijn de uitgangspunten voor 'het mogelijk maken van meedoen' als volgt te formuleren:

Burgers hebben allereerst de **eigen verantwoordelijkheid** om drempels te slechten die deelname aan de samenleving in de weg staan. Wanneer burgers zich niet op eigen kracht kunnen redden door bijvoorbeeld een mobiliteitsbeperking of chronische ziekte, speelt de **gemeente** hier actief op in met behulp van een **goed preventief beleid en adequate collectieve voorzieningen**.

Alle burgers moeten gebruik kunnen maken van goede algemene voorzieningen. Hoe beter het algemene beleid toegesneden is op alle inwoners hoe kleiner de kans op uitsluiting. Indien **inwoners toch niet mee kunnen komen** in het dagelijkse maatschappelijke leven, nemen wij samen **met maatschappelijke partners maatregelen** om dat te voorkomen of om mensen weer te betrekken. Zodat zij vervolgens weer zoveel mogelijk zelfstandig kunnen functioneren en hun eigen keuzes kunnen maken.

De gemeente vindt het belangrijk dat de **kwaliteit van de zorg en de ondersteuning** aan haar burgers een **goed niveau** heeft en **betaalbaar** blijft. Daarbij is aandacht voor preventie van groot belang, omdat we hierdoor het welzijn van burgers sterk kunnen bevorderen en we anderzijds een onnodig beroep op voorzieningen kunnen voorkomen.

Wij vinden het belangrijk, dat het beleid **interactief** tot stand komt: niet alleen moet de gemeente de aanwezige expertise benutten, maar ook de burgers zelf en de professionals moeten al vroeg in het beleidsproces kunnen **meedenken**. Want alleen zo kunnen we elkaar versterken en tot breed gedragen oplossingen komen.

Doelgroepen.

De algemene, collectieve voorzieningen zijn er voor iedereen. Maar niet iedereen is in staat om er gebruik van te maken. Daarom vragen sommige doelgroepen extra aandacht:

- ouderen, die het niet meer op eigen kracht redden;
- jeugdigen en hun ouders, met opvoed- en opgroei problemen;
- mensen met een beperking en chronisch zieken;
- mensen die langdurig op of onder het bijstandsniveau leven;
- mensen die om wat voor reden dan ook maatschappelijke opvang behoeven;
- mantelzorgers, die de grenzen van hun kunnen (dreigen te) bereiken.

De aandacht gaat dan vooral uit naar preventieve maatregelen. Maar ook naar het goed in beeld brengen van de problematiek en vervolgens het bereiken van de doelgroepen. Soms gaat het om specifieke doelgroepen die via de reguliere media niet te bereiken zijn. Mensen die niet kunnen lezen of schrijven kun je bijvoorbeeld niet bereiken via huis aan huis bladen. Persoonlijk contact is dan meer gewenst, via intermediairs van diverse zorg en welzijnsorganisaties, lokale informatiepunten en betrokken mensen uit de eigen omgeving.

De regierol van de gemeente

De regierol van de gemeente is niet altijd dezelfde: afhankelijk van de betrokken partners, aard en omvang van het onderwerp en de actuele situatie, varieert deze rol van stimulerend en coördinerend tot sturend. Maar stimuleren, faciliteren en coördineren zijn activiteiten die vrijwel altijd deel uit zullen maken van de gemeentelijke regie.

Goede, heldere communicatie en strategisch inzicht zijn tevens belangrijke vaardigheden in het vormgeven van de regierol. Een gemeente kan niet zonder meer de regie pakken: alle betrokken partijen moeten deze rol - en de wijze waarop hij wordt ingevuld - onderkennen en erkennen. Ook indien de gemeente de opdrachtgever is van een organisatie ("wie betaalt, bepaalt"), zal toch gewerkt moeten worden aan draagvlak voor de regierol.

Er is sprake van een aantal belangrijke argumenten om als gemeente een stevige regierol in te nemen:

- De gemeente heeft wettelijke taken en verantwoordelijkheden t.a.v. burgers;
- De gemeente is actief op zeer veel leefgebieden;
- De gemeente beschikt in principe over uiteenlopende informatie m.b.t. deze leefgebieden (helikopterview).

Kortom, de gemeente is vaak de spin in het web op diverse onderwerpen. Daarbij is echter wel van belang:

- Erkenning door betrokken partners;
- Voldoende inzicht in de mogelijkheden voor samenwerking;
- Heldere omschrijving van aard en omvang van de regierol;
- Heldere omschrijving van de rol die de uitvoerende organisaties hebben in het aanbod.

Bij de beleidsuitvoering zal per thema (of cluster van thema's) de specifieke regierol van de gemeente beschreven worden (zie ook hoofdstuk 6).

Inclusief beleid

Hierbij gaat het om algemeen beleid dat erop gericht is iedereen te laten meedoen. Een beperking mag dan geen belemmering vormen. Een voorbeeld hiervan is de toegankelijkheid van gebouwen voor mensen die afhankelijk zijn van een rolstoel. Hoe langer mensen aan de maatschappij kunnen deelnemen, ondanks mogelijke beperkingen, hoe beter. Ander voorbeeld: in een toeristische gemeente als Borger-Odoorn is het handig om nieuwe wandel/fietsroutes toegankelijk te maken voor rolstoelen. Het is het streven van de gemeente om de komende jaren zoveel mogelijk volgens dit principe te werken. Subsidieverstrekingen en het aangaan van zinvolle samenwerkingsverbanden zijn daarbij handige hulpmiddelen.

Faciliteren van effectieve samenwerking

Daar waar lokale formele en informele netwerken van uitvoerenden een effectieve bijdrage leveren aan de doelstellingen van de Wmo, zullen wij dit optimaal ondersteunen en waar nodig initiëren. Bijvoorbeeld door het bieden van overlegruimten, expertise, coördinatie e.d.

Ook samenwerking in een regionaal netwerk kan een bijdrage leveren aan het lokale sociaal-maatschappelijke beleid. Zo wordt bijvoorbeeld al regionaal (zuidoost Drenthe) samengewerkt op het gebied van vroegsignalering: de consultatiebureaus hebben hierbij als taak problemen in een gezin zo vroeg mogelijk te signaleren. Het is dan van groot belang dat de hulpverlening (vaak regionaal en provinciaal georganiseerd) hier dan direct op aansluit. De drie gemeenten zetten hierbij expertise in, bieden extra financiering en faciliteren het overleg.

Ondersteuning van mantelzorgers, zorgvrijwilligers en vrijwilligers

Definitie mantelzorg: 'Langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt'.

Definitie vrijwilligerswerk (of vrijwillige inzet): 'Werk dat onbetaald en onverplicht wordt verricht ten behoeve van anderen of van (de kwaliteit van) de samenleving in het algemeen en in enig georganiseerd verband.' (Zie notitie Mantelzorg en vrijwilligerswerk, november 2006).

Zorgvrijwilligers: hierbij gaat het om vrijwilligers die actief zijn op het terrein van zorg.

Mantelzorgers, zorgvrijwilligers en alle andere actieve vrijwilligers vormen een belangrijke spil in het lokale, maatschappelijk leven. Zij speelden en spelen nog steeds een cruciale rol in het vormgeven van een leefbare samenleving. Zonder hen is de zorg zeer sober. De kwaliteit van leven zou behoorlijk afnemen. Niet alleen mensen die zorgafhankelijk zijn, maar ook gezonde mensen zullen dan merken, dat heel veel diensten en recreatieve en educatieve activiteiten niet meer aangeboden worden. Om dit te voorkomen vinden wij het van groot belang dat deze mensen en hun organisaties optimaal ondersteund worden. Dit zal vraaggestuurd plaatsvinden: in overleg met de doelgroepen wordt gekeken – met oog voor alle beperkingen in de financiën en de menskracht - wat de beste manier van ondersteuning is.

Burgerparticipatie

De gemeente wil graag een zo breed mogelijk draagvlak voor haar beleid. Uiteindelijk moeten we het toch samen doen! Dat kan op verschillende manieren. Formeel kent de gemeente Borger-Odoorn al een Wmo raad, die adviseert en meedenkt over de Wmo onderwerpen (zie ook www.wmoraadborgeroodoorn.nl). Maar in overleg met de Wmo raad organiseren wij regelmatig

zogeheten ronde tafel gesprekken of themabijeenkomsten met professionals en mensen uit de verschillende Wmo doelgroepen. Daarnaast wordt er ook wel gebruik gemaakt van enquêtes. Een volledig beeld van wat er speelt onder de inwoners kan daarmee nog niet gegeven worden. Maar het geeft wel waardevolle informatie over waar nog verbeteringen noodzakelijk zijn of waar rekening moet worden gehouden met nieuwe ontwikkelingen.

Keuzevrijheid van cliënten

De cliënten van de individuele verstrekkingen kunnen kiezen tussen verschillende aanbieders van diensten en/of producten. Daarnaast is het ook mogelijk om zelf alles te regelen via een persoonsgebonden budget (PGB). Zo kan men uit 6 verschillende aanbieders kiezen als het gaat om huishoudelijke hulp. Of men kan voor deze hulp bijvoorbeeld een vertrouwd familielid of kennis in dienst nemen via een PGB. De mogelijkheden zijn echter niet onbeperkt: ook de gemeentelijke portemonnee kent haar grenzen. Uitgangspunt is de cliënt, die het zelf niet meer kan, zo adequaat en goed mogelijk te helpen.

Kwaliteitsbewaking

Wij willen graag dat hetgeen wij met het Wmo beleid trachten te realiseren ook zo goed mogelijk tot stand komt. In hoofdstuk 4 staat een overzicht van alle Wmo gerelateerde (beleids)activiteiten die wij graag in 2008 willen realiseren (hierbij gaat het niet om de reguliere wettelijke taken). In 2009 zullen wij daarover in de horizontale verantwoording rapporteren: in hoeverre en in welke mate hebben we de gestelde doelen bereikt? Hierbij zullen wij steeds meer gebruik gaan maken van de beschikbare statistische cijfers. Zo kunnen bijvoorbeeld dalende cijfers m.b.t. overlastmeldingen een aanwijzing vormen voor de mate van veiligheid en daarmee de verbetering van de leefbaarheid van een dorp.

En zijn de betrokkenen er ook tevreden over? Medio 2008 zal de eerste verantwoording over het eerste Wmo jaar 2007 plaatsvinden. Dit zal nog een globaal verhaal zijn, omdat niet op alle terreinen al concrete resultaten en/of cijfers te benoemen zijn. De Wmo raad zal bij het monitoren van de kwaliteit van het aanbod betrokken worden. Er zal tevens een tevredenheidsonderzoek gedaan worden onder de vragers van individuele Wmo-verstrekkingen. De gemeente wordt hierbij ondersteund door de SGBO, een landelijk onderzoeks- en adviesbureau.

Maatschappelijke dilemma's

De gemeente probeert zo goed mogelijk de Wmo lokaal vorm te geven. Er is echter sprake van een aantal maatschappelijke dilemma's, waardoor oplossingen niet altijd (direct) voorhanden zijn. De praktijk van het dagelijks leven is immers weerbarstiger dan de teksten van deze nota. Soms betekent schipperen met de beperkte middelen, soms betekent het doorschuiven naar een later tijdstip.

Er is een aantal dilemma's te benoemen dat altijd wel ergens in het Wmo beleid een rol speelt:

- De landelijke, maar ook lokale, tendens dat het aantal vrijwilligers afneemt (cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau);
- Tegenstrijdige wetgeving (bv: betaald werk wordt gestimuleerd, maar daardoor minder mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen);
- De financiële mogelijkheden van de gemeente zijn niet onbeperkt;
- Het spanningsveld tussen de eigen verantwoordelijkheid van burgers en de opdracht aan gemeenten om kwetsbare burgers te ondersteunen en te compenseren;
- In hoeverre kan de overheid ingrijpen in problematiek die de privé sfeer betreft (zoals bij de OGGz en de jeugdzorg);
- Het belang van voldoende mobiliteit;
- De toenemende vergrijzing (ouderen worden ouder, maar hebben ook mee en langer zorg nodig).

DE PRESTATIEVELDEN

Hoofdstuk 3: Een aantal feiten op een rij vanuit bestaand beleid

Inleiding

De meeste activiteiten die nu onder de Wmo wetgeving vallen, worden al jaren door gemeenten uitgevoerd: bijvoorbeeld het maatschappelijk werk, het welzijnswerk, een aantal voorzieningen voor gehandicapten, maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz). Dus in die zin is er niets nieuws onder de zon (zie hiervoor ook de kadernota Wmo). Maar er wordt nu wel iets anders tegenaan gekeken. Burgers moeten eerst zelf hun leven organiseren. Pas als mensen de regie over hun eigen leven niet meer aankunnen, zoekt de gemeente naar mogelijkheden om die te herstellen of te compenseren. De verschillende leefgebieden waarop de Wmo iets betekent, zijn ondergebracht in 9 prestatievelden. Deze prestatievelden vormen de kapstok voor het Wmo beleid van de gemeente. Hieronder wordt per prestatieveld (of per cluster prestatievelden) een aantal kengetallen en gegevens over de huidige situatie vermeld. Een uitgebreide, algemene omschrijving van de 9 prestatievelden is in de bijlage terug te vinden. Voor het volledige beeld, zijn tevens wat algemene gegevens op een rij gezet.

Algemene demografische gegevens

Uit het statistisch jaarboek Borger-Odoorn, 2006:

- Per 1 januari 2007 wonen er 26.297 mensen in de gemeente Borger-Odoorn. Ongeveer evenveel mannen als vrouwen. Het percentage 55+ers bedraagt 32 %. De helft daarvan is tussen de 55 en 65 jaar en de andere helft is 65 +.
- Het percentage jeugdigen onder de 25 bedraagt 27, 5 %.
- In 2006 zijn er 291 mensen in de bijstand. In datzelfde jaar is 214 keer bijzondere bijstand toegekend. In 2006 zijn tevens in totaal *1591 voorzieningen toegekend in het kader van de Wet Voorzieningen Gehandicapten (Wvg, nu onderdeel van de Wmo).

Uit gegevens van de RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) en de GGD blijkt onder meer:

- Het aantal mensen met een chronische ziekte zal de komende 20 jaar flink toenemen. Grotendeels komt dit door de vergrijzing van de bevolking, maar ook ongezond gedrag en milieu invloeden spelen een belangrijke rol. Naar verwachting hebben in 2025 landelijk ongeveer 940.000 mensen diabetes, 1.200.000 mensen osteoporose en 540.000 mensen COPD (chronische obstructieve longziekten).
- mensen met een laag opleidingsniveau gebruiken beduidend meer medicijnen en hebben vaker lichamelijke klachten. Ook hun levensverwachting ligt lager dan bij mensen met een hoog opleidingsniveau.

Een bevolkingsprognose laat het volgende beeld zien (bron: Nulmeting Wmo gemeente Borger-Odoorn, bureau Radar):

- Het aantal inwoners boven de 64 jaar neemt tussen 2006 en 2010 toe van 4191 naar 4592. Dit is een groei van bijna 10%.
- Het aantal inwoners boven de 64 jaar zal in 2015 gestegen zijn naar 5489. Dit is een zeer forse groei van 31%.
- Er is sprake van een dubbele vergrijzing: de groep ouderen wordt niet alleen groter maar ouderen worden ook ouder. Het aantal inwoners boven de 74 jaar groeit tussen 2006 en 2010 met bijna 6,5% en tussen 2006 en 2015 met ruim 15%. Door deze dubbele vergrijzing zal de vraag naar voorzieningen voor wonen, zorg en welzijn toenemen.
- De groeipercentages voor Borger-Odoorn voor de leeftijdscategorie 65-74 (42%) en 74 en ouder (15%) zijn hoger dan de landelijke percentages. Deze zijn respectievelijk 34% en 12%. Landelijk is de verwachting dat de zorgvraag de komende jaren met 15% zal stijgen.
- Het beroep op individuele verstrekkingen stijgt met 6%.
- De vraag naar geschikte woningen stijgt met 15%.
- Het aantal verstrekkingen zal naar verwachting stijgen met 35%.

* Het gaat om: collectief vervoer, financiële tegemoetkomingen, scootmobielen, fietsen met trapondersteuning, dure woonvoorzieningen, verhuiskostenvergoedingen en rolstoelen.

Leefbaarheid en het bevorderen van deelname aan de samenleving (prestatievelden 1 en 5)

De prestatievelden hebben een relatie met elkaar: een gemeenschap die ervoor zorgt dat iedereen, ook met beperkingen, zonder al te veel problemen kan meedoen aan het maatschappelijk leven, is ook een leefbare gemeenschap. Leefbaarheid kent verschillende aspecten: ruimtelijk (goede toegankelijke openbare ruimten, goede woningen, voldoende groen, vervoersmogelijkheden, veilig), economisch (voldoende inkomen, kennis over aanvullende mogelijkheden) en sociaal-cultureel (mogelijkheden voor ontmoeting, recreatie en sport, samenhang in de buurt). Indien voorzieningen op deze terreinen goed geregeld zijn en voor iedereen toegankelijk, dan is er in ieder geval een goede basis gelegd voor een aangename leefomgeving. De rest is aan de bewoners zelf: vooral samen zullen ze het tot een prettige leefomgeving moeten maken.

Bij het project Kern & Kader wordt zowel ruimtelijk als sociaal-cultureel gekeken naar de best haalbare mogelijkheden binnen onze gemeente. We zitten nog middenin in dit proces, waarbij financiële afwegingen een centrale leidraad vormen. Dat zal niet altijd tot de meest wenselijke oplossing leiden voor betrokkenen (zie hoofdstuk 2, maatschappelijke dilemma's), maar er wordt wel gestreefd om binnen de financiële en wmo kaders tot een realistisch en breed gedragen oplossing te komen.

Het welzijnswerk is volop in ontwikkeling en kan bij uitstek een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in onze dorpen. Bij de verdere invulling van het welzijnswerk zullen de Wmo uitgangspunten een belangrijke leidraad vormen.

Tevens wordt op dit moment door de afdeling sociale zaken een onderzoek gedaan naar het feit, dat mensen te weinig beroep doen op de bijzondere bijstand, terwijl ze er wel voor in aanmerking komen.

Uit de 0-meting (Radar) kwam m.b.t. de leefbaarheid een aantal gegevens naar voren: zo'n kleine 16 % van de jeugd vindt de sport en spelmogelijkheden in de buurt slecht tot zeer slecht. Oudere jeugd mist uitgaansgelegenheden in de nabije omgeving.

Een ander signaal is het toenemend aantal mensen dat een beroep doet op de kredietbank. Geldtekort is geen goede basis voor deelname aan de samenleving. Opvallend is ook, dat zeer weinig ouderen een beroep doen op deze voorziening. Dit kan mogelijk wijzen op verborgen armoede.

Opvoeden en opgroeien (prestatieveld 2)

Op dit terrein is al veel ontwikkeld, op weg naar een goed en passend aanbod voor jeugdigen en hun opvoeders. Er is een aantal netwerken actief, dat zorg draagt voor signalering, hulp- en dienstverlening en informatie. Zo is de Brug - een voorloper van het Centrum voor Jeugd en Gezin⁴ - een breed overleg van allerlei instellingen die zich bezig houden met de zorg voor jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties. Zoals eerder genoemd, leveren ook de consultatiebureaus hierin een belangrijke bijdrage. Bij het maatschappelijk werk is sprake van een aardig beeld van de lokale opvoed- en opgroei-problematiek. Hierbij is ondersteuning verleend door bureau Jeugdzorg. Dat er echter nog veel te doen valt, blijkt onder meer uit de 0 meting: 14 % van de basisschoolleerlingen wordt regelmatig gepest, 20 % van de oudere jeugd vindt de eigen gezondheid matig, 1/3 van de leerlingen in het voortgezet onderwijs heeft mogelijk een psychosociaal probleem en 7 % van de ouders maakt zich veel zorgen over de ontwikkeling van hun kinderen.

Informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatieveld 3)

Al ruim voor de Wmo was er in Borger-Odoorn een zorg-informatieloket in het gemeentehuis. Meestal wordt het zorgloket telefonisch benaderd voor informatie. Maar er komen ook steeds meer mensen persoonlijk langs. In 2005 waren er zo'n 500 klantcontacten.

⁴ In een CJG moeten ouders, kinderen, jongeren en professionals snel, gemakkelijk en vanzelfsprekend terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien. In principe is het CJG bedoeld voor iedereen met vragen en problemen over opvoeden en opgroeien.

In het CJG worden taken op het gebied van jeugd en opvoeden gebundeld. Het CJG is een herkenbare, laagdrempelige plek, met een duidelijk loket waar men gemakkelijk terecht kan. Bijvoorbeeld in de nabijheid van school, buurt/wijk, eerstelijnsgezondheidszorg (bron: ministerie van VWS).

Daarnaast wordt ook door de SWBO informatie verstrekt op diverse terreinen (o.m. door de seniorenvoorlichters).

Het loket in het gemeentehuis wordt verder ontwikkeld op basis van de notitie "Van zorgloket naar Wmo loket" dat dit jaar door de raad is vastgesteld. In september van dit jaar heeft de raad een aanvullende notitie "Informatie en diensten op locatie" vastgesteld. In deze notitie vormt het 'Steunsteet' concept een basis voor het organiseren van een laagdrempelig informatie- en dienstenaanbod in de directe woonomgeving van mensen. Bij wijze van proef, heeft de gemeente in 2006 haar medewerking toegezegd voor een steunsteet-achtige voorziening in de Mondkersheem in 2^e Exloërmond. Deze zal in het voorjaar van 2008 geëvalueerd worden.

Ondersteuning van mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers (prestatieveld 4)

Een aantal jaren geleden heeft de gemeente m.b.v. een landelijke stimuleringsmaatregel t.b.v. het vrijwilligerswerk de eerste aanzet geboden voor een vrijwilligerssteunpunt. Inmiddels timmert het steunpunt (als onderdeel van de SWBO) aardig aan de weg (zie ook www.vrijwilligerswerkdrenthe.nl/borgerodoorn) en biedt diverse ondersteunende diensten voor vrijwilligers. Daarnaast organiseert de SWBO jaarlijks een vrijwilligersdag, waarbij vrijwilligers eens extra in het zonnetje worden gezet. Uit een onderzoek onder de lokale vrijwilligersorganisaties (dat zijn er meer dan 500!) door de SWBO blijkt dat 90 % van de leden boven de 25 jaar is. Een kwart van de organisaties geeft aan te maken te hebben met een lichte tot sterke daling van het aantal vrijwilligers.

Met de komst van de Wmo is ook mantelzorg een specifiek thema voor gemeentelijk beleid geworden. Er is een steunpunt, dat georganiseerd wordt vanuit het Wmo loket (door Icare) en er is een lokaal contactpunt, dat zich vooral met belangenbehartiging bezig houdt en lotgenotencontacten mogelijk maakt. Het contactpunt wordt ondersteund door de SWBO.

Minderjarigen vormen een bijzondere groep binnen de mantelzorgers: uit gegevens van de GGD blijkt dat 20 % van de Drentse leerlingen op het voortgezet onderwijs zich bezighoudt met de verzorging van een ander gezinslid. 18 % van de jongeren woont in huis met iemand die langdurig ziek, gehandicapt of verslaafd is. Ter vergelijking: landelijk is dit 10 %! Een groot probleem bij de mantelzorgondersteuning is, dat vooral jeugdigen zich vaak niet herkennen als mantelzorger.

Individuele voorzieningen (prestatieveld 6)

Tot de komst van de Wmo was de gemeente al verantwoordelijk voor de Wvg voorzieningen. Per 1 januari 2007 gingen deze op in de Wmo. Daartoe is een nieuwe verordening Wmo opgesteld en een besluit voorzieningen Maatschappelijke ondersteuning. Wat nieuw is onder de Wmo, is het compensatiebeginsel: de gemeente moet compensatie bieden voor de gevolgen van de aanwezige beperking. Uit de 0 meting over 2006 blijkt duidelijk, dat de vraag naar woon-, vervoers en rolstoelvoorzieningen is gestegen. Het totaal aantal toekenningen bedroeg 1591. De vervoersvoorzieningen worden het meest aangevraagd: ongeveer 650 mensen maakten in 2006 gebruik van het collectieve vervoer en zo'n 435 personen ontvingen een financiële tegemoetkoming.

Maatschappelijke opvang (prestatievelden 7, 8 en 9)

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang worden regionaal georganiseerd met Emmen als centrumgemeente. In Borger-Odoorn zelf zijn nauwelijks opvangmogelijkheden. De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) was al een wettelijke taak van de gemeente. Met ingang van 2007 valt het onder de Wmo. Sinds 2005 is er sprake van een OGGz overleg, onder voorzitterschap van de GGD. Hierbij gaat het om casusoverleg en onderlinge afstemming door lokaal werkende hulp- en dienstverleners (maatschappelijk werk, GGD, politie, woningbouwcorporaties en de GGD). Het verslavingsbeleid wordt met name uitgevoerd door VNN (Verslavingszorg Noord Nederland), welke in de drie noordelijke provincies actief is. Binnen onze gemeente is er één voorziening voor mannelijke (ex) verslaafden in een boerderij in Eesergroen (Jabbok). Daarnaast werkt de gemeente ook mee in de Aanpak huiselijk geweld, met intensieve begeleiding vanuit het maatschappelijk werk. Een interessante ontwikkeling hierbij is de op hande zijnde wettelijke verankering, waarbij niet de vrouw met de kinderen het huis uit gaat, maar de man (meestal de dader bij huiselijk geweld). Dit zal zeker consequenties hebben voor de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

In zijn algemeenheid wordt door de verschillende organisaties op het gebied van maatschappelijke opvang aangegeven, dat in Borger-Odoorn de problematiek niet groot is. Uit gegevens van de GGD blijkt wel het volgende: de helft van de basisschoolleerlingen geeft aan wel eens alcohol te hebben gedronken. Dat is relatief meer dan in de provincie Drenthe. Bij de 15-16 jarigen is dit gestegen naar 84 %. Als het gaat om huiselijk geweld, is 15 % van de inwoners daar wel eens mee

geconfronteerd, terwijl dit percentage voor Drenthe 13 % is. Organisaties voor maatschappelijk opvang schatten het aantal dak- en thuislozen in Drenthe op ongeveer 1100. Ten behoeve van deze doelgroepen is er in toenemende mate sprake van samenwerking in de noordelijke provincies. Een hulpmiddel in ontwikkeling in dit opzicht is het Stedelijk Kompas, dat tot doel heeft te komen tot een sluitende aanpak en het volledig in beeld krijgen van de doelgroepen voor de (centrum)gemeenten. Het is een landelijk programma onder begeleiding van de VNG, dat in de noordelijke regio vorm krijgt in het Noordelijk Kompas.

Hoofdstuk 4: Activiteiten in 2008

Inleiding

Naast de reguliere wettelijke taken, ontwikkelt de gemeente ook lokaal beleid – i.s.m. betrokken partners- dat er op gericht is het gedachtegoed van de Wmo handen en voeten te geven.

In 2008 staat er in dat kader heel wat op stapel. De geplande activiteiten zijn voor een belangrijk deel nieuw en met doelgroepen, professionals en/of adviesraden besproken. Het zijn de eerste beleidsstappen, waarbij het ‘samen doen’ wordt vormgegeven op de diverse prestatievelden. De activiteiten vormen een checklist voor de horizontale verantwoording in 2009: hebben we de beoogde resultaten bereikt en hebben we dat op een goede manier gedaan?

Het streven is, om volgens de principes van interactieve beleidsvorming en –uitvoering, de genoemde beleidsterreinen gezamenlijk te laten komen tot het gewenste resultaat. Het eerstgenoemde beleidsterrein heeft daarbij over het algemeen de coördinerende rol. Maar tevens is de (eveneens integrale inzet) van uitvoerende instanties en ontelbare vrijwilligers uiteindelijk van cruciaal belang om een activiteit tot een succes te maken. De partners in de uitvoering zijn hier niet vermeld: dit komt in de betreffende (start) notities aan de orde.

In onderstaand schema staan de activiteiten per prestatieveld (pv) vermeld. Sommigen zijn op meerdere prestatievelden van toepassing en zullen daarom meerdere keren voorkomen (grijs gemarkeerd). De meeste activiteiten zijn nieuw en een aantal regulier of projectmatig. Bij de reguliere- en projectactiviteiten staat dit vermeld.

Leefbaarheid en het bevorderen van deelname aan de samenleving (prestatievelden 1 en 5)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Jongeren Opvang Team (JOT) (nieuw, zie ook pv 2)	Voorkomen van het starten van een criminele carrière bij jongeren	Jongeren (12+)	- jongeren met risicogedrag zijn vroeg in beeld - de benodigde interventies zijn minder zwaar - - korte interventietrajecten - minder jongeren in een strafrechtelijk traject - afname van overlast	Jeugdbeleid, veiligheid
Ontwikkeling Speelruimtebeleid	Het verkrijgen van een adequaat speelruimtebeleidsplan, dat bestaat uit een heldere visie op speelruimte en inzicht in de speelruimte aan de aanbodkant en de behoefte aan speelruimte aan de vraagkant.	Jeugd 12- Jeugd 12+ Volwassenen	- Een speelaanbod dat tegemoet komt aan de wensen en behoeften van de jeugd en volwassenen in de gemeente Borger-Odoorn - Een haalbare en praktische uitvoerings- en beheers structuur	Jeugdbeleid Ouderenbeleid Groenbeleid Wonen Sport

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
BOS (Buurt, Onderwijs en Sport) in 3 arrangementen: Doe gezond!, Doe actief! en Doe gewoon! (project, zie ook pv 2)	Het effectief bestrijden van achterstanden bij de jeugd op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding en sport en bewegen. Hiermee wordt tevens het verminderen van overlast door de jeugd beoogd	Jeugd van 4 tot 19 jaar	Verbetering van gezondheid, welzijn en welbevinden door jeugdigen en hun ouders (in de projectbeschrijving worden de specifieke resultaten benoemd) Vermindering van overlast en vergroting van het veiligheidsgevoel	Jeugdbeleid Onderwijs Sport Veiligheid Volksgezondheid
Onderzoek naar de mogelijkheden om (overlast t.g.v.) overmatig alcoholgebruik door jongeren in keten terug te dringen (zie ook pv 2)	Verkrijgen van inzicht om alcoholmatiging bij jongeren in keten te realiseren opdat de overlast en mogelijke gezondheidsbedreigingen worden verminderd	Jeugd 12+	Een plan van aanpak om te komen tot alcoholmatiging en het terugdringen van overlast door jongeren in keten	Jeugdbeleid, Volksgezondheid, veiligheid,
Vernieuwing buurtnetwerken i.h.k.v. De Brug (zie ook pv 2)	Ketensamenwerking / ontschotting en snellere inzet zorgaanbod.	Instellingen en organisaties op het gebied van jeugd, zorg, onderwijs en veiligheid.	Ketensamenwerking in de jeugdzorg.	Jeugdbeleid, Onderwijs, welzijn, volksgezondheid en veiligheid.
Opbouwwerk/BSA Nieuw Buinen.	In Nieuw- Buinen praten de bewoners van de Parklaan en Prins Bernardlaan mee over hun leefomgeving en de wijkvernieuwing.	de bewoners van de Parklaan en de Prins Bernardlaan	Bewoners in deze wijken zijn maatschappelijk betrokken in werk/opleiding en de leefomgeving.	Jeugdbeleid, Welzijn, Volksgezondheid, Sociale zaken, Buurtbeheer, Onderwijs, Ruimtelijke Ordening, veiligheid.
Oriëntatie en besluitvorming t.a.v. een Buurtacademie in Nieuw-Buinen	Facilitering van het laagdrempelig aanbieden van vraaggerichte cursussen voor volwassenen	Laag opgeleide volwassenen in Nieuw Buinen	60% van de laag opgeleide volwassenen in Nieuw Buinen weten de weg te vinden naar cursussen voor sociale redzaamheid en breed maatschappelijke functioneren.	Jeugdbeleid, Onderwijs, reïntegratie, integratie, Wmo loket, welzijn.
Brede School pilot (zie ook pv 2)	Een integraal onderwijs-, welzijns- en zorgaanbod t.b.v. jeugdigen en hun ouders	Kinderen van 0-16 jaar en hun ouders	In Nieuw Buinen vindt de eerste fase van de uitvoering van de Brede School plaats.	Educatie, welzijn, bibliotheekbeleid, jeugdbeleid, volksgezondheid

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Behoeftonderzoek in Borger onder 55+	Concrete aanbevelingen doen over toekomstig activiteitenaanbod in het dorp Borger	55 plussers in het dorp Borger	Aanbod nieuwe activiteiten	Ouderenbeleid, wonen, welzijn, volksgezondheid
Vervoersproject	Ouderen en gehandicapten vervoer aanbieden	Ouderen en gehandicapten	De doelgroep in staat stellen deel te nemen aan activiteiten en sociaal isolement te voorkomen	Ouderenbeleid, wonen, welzijn, volksgezondheid
Subsidiëring van sportactiviteiten (regulier)	D.m.v. een ledensubsidie, een stimuleringsubsidie, deskundigheidsbevordering en een doelgroepen subsidie (bijv. t.b.v. mensen met een beperking) stimuleren van sportactiviteiten	Voornamelijk jeugdleden en ouderen, vrijwilligers van de sportverenigingen	Optimale deelname aan sport en goede begeleiding van (in)valide sporters	Sport, Jeugdbeleid, ouderenbeleid, vrijwilligersbeleid, volksgezondheid
Aanbieden van accommodaties (regulier)	Faciliteren van de sportverenigingen	Sporters en sportverenigingen	Voldoende mogelijkheden voor sporten in de gemeente	Sport, Kern en kader, jeugdbeleid, ouderenbeleid, vrijwilligersbeleid, volksgezondheid
Implementatie en uitvoering Vernieuwingsagenda Bibliotheekwerk Borger-Odoorn 2008-2012 (m.b.v. nog nader te omschrijven projecten)	De inhoudelijke vernieuwing van het Openbaar Bibliotheekwerk van de Basisbibliotheek Borger-Odoorn, m.n. op het gebied van leesbevordering, informatie, educatie en ontmoeting.	Alle inwoners	Kennisvergroting, leesbevordering	Bibliotheekwerk, educatie, onderwijs, Wmo loket
Optimaliseren van de ontmoetingsfunctie in de dorpen, te beginnen in 1 ^e Exloërmond, Odoorn	In alle kernen (behalve in het buitengebied) faciliteren/subsidiëren van de huisvestingslasten dorpshuisfunctie conform het normenkader	Inwoners van de gemeente, m.n. in 1 ^e Exloërmond, Odoorn	In alle kernen is een sprake van een ontmoetingsfunctie	Kern en kader, wonen, welzijn (breed)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Het opstarten van MFA's In eerste instantie in Nieuw Buinen en Valthermond	Het effectief en efficiënt benutten van ruimten t.b.v. de zorg en welzijnsfunctie	Inwoners van de gemeente, m.n. Nieuw Buinen en Valthermond	MFA's met functies die elkaar versterken.	Kern en Kader, wonen, welzijn (breed)
Wijksteunpunt Hunzedal Borger	Meer sociale samenhang in de wijk brengen	De wijkbewoners	Centraal punt in de wijk waar activiteiten kunnen worden georganiseerd	Wonen, openbaar gebied, woonomgeving, welzijn, zorg
Wijkvernieuwing Borger, fase 1	Realiseren sociale huur- en koopwoningen	De bewoners	Gedifferentieerde wijkopbouw	Wonen, welzijn
Realisatie buurtsuper Valthe in combinatie met ouderenwoningen	Realisatie buurtsuper m.b.v. verstandelijk gehandicapten	Oudere bewoners en verstandelijk gehandicapten, inwoners Valthe e.o.	Integratie mensen met verstandelijke beperking, ouderenhuisvesting	Wonen, maatschappelijk werk, zorg
Voorm. Rabobank Odoorn geschikt maken voor begeleid wonen	Begeleid wonen bieden voor mensen met verstandelijke beperking	Mensen met verstandelijke beperking	Woonvorm voor mensen met verstandelijke beperking	Wonen, welzijn en zorg
Uitwerking regionaal uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg (regulier)	Regionaal uitvoeringsprogramma	bewoners	Regionaal afgestemd uitvoeringsprogramma	Wonen, welzijn en zorg
Onderzoek naar de mogelijkheden om laagdrempelig gemaksdiensten aan te bieden, aansluitend op bestaande voorzieningen	Inwoners die dat nodig hebben voorzien van elementaire gemaksdiensten (bv. tuinonderhoud), zodat ze langer in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.	Inwoners met zorgvragen	Plan van aanpak om ouderen en gehandicapten beter in staat te stellen om in hun eigen huis te blijven wonen	Ouderenbeleid, Wmo loket, welzijn
Informatie en diensten op locatie. Te beginnen in Borger, Nieuw-Buinen en 2 ^e Exloërmond (zie ook pv 3)	Mensen informatie en diensten bieden dicht bij hun leefomgeving	Met name mensen met een (latente) behoefte aan Wmo voorzieningen	Mensen zijn beter geïnformeerd en nemen meer deel aan het openbare leven	Volksgezondheid, Wmo loket, sociale zaken, wonen, welzijn

Opvoeden en opgroeien (prestatievelid 2)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Vroegsignalering (pilot project)	Vroegtijdig opsporen van kinderen in meervoudige probleemsituaties	Met name kinderen van 0-4 jaar	Kinderen worden gesignaleerd en ontvangen extra hulp en zorg	Volksgezondheid, jeugdbeleid, veiligheid
Faciliteren van de 1 ^e lijn (waar mogelijk) met oog voor spreiding	Voldoende aanbod en stimuleren van samenwerking	1 ^e lijns zorgverleners	Geen witte vlekken in het (integrale) aanbod	Ruimtelijke ordening, jeugdbeleid, welzijn
Inventarisatie van jonge mantelzorgers en hun behoeften	Een duidelijk beeld krijgen van jonge mantelzorgers (o.m. aantal en behoeften)	Jonge mantelzorgers	M.b.v. een duidelijk beeld van de lokale jonge mantelzorgers kan het beleid bijgesteld worden	Volksgezondheid, welzijn, jeugdbeleid, volksgezondheid
Jongeren Opvang Team (JOT) (zie ook pv 1 en 5)	Voorkomen van het starten van een criminele carrière bij jongeren	Jongeren (12+)	- jongeren met risicogedrag zijn vroeg in beeld - de benodigde interventies zijn minder zwaar - - korte interventietrajecten - minder jongeren in een strafrechtelijk traject - afname van overlast	Jeugdbeleid, jeugdzorg, veiligheid
BOS (Buurt, Onderwijs en Sport) in 3 arrangementen: Doe gezond!, Doe actief! en Doe gewoon! (zie ook pv 1 en 5) (project)	Het effectief bestrijden van achterstanden bij de jeugd op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding en sport en bewegen. Hiermee wordt tevens het verminderen van overlast door de jeugd beoogd	Jeugd van 4 tot 19 jaar	Verbetering van gezondheid, welzijn en welbevinden door jeugdigen en hun ouders (in de projectbeschrijving worden de specifieke resultaten benoemd) Vermindering van overlast en vergroting van het veiligheidsgevoel	Jeugdbeleid, Onderwijs Sport Veiligheid Volksgezondheid

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Onderzoek naar de mogelijkheden om (overlast t.g.v.) overmatig alcoholgebruik door jongeren in keten terug te dringen (zie ook pv 1 en 5)	Verkrijgen van inzicht om alcoholmatiging bij jongeren in keten te realiseren opdat de overlast en mogelijke gezondheidsbedreigingen worden verminderd	Jeugd 12+	Een plan van aanpak om te komen tot alcoholmatiging en het terugdringen van overlast door jongeren in keten	Jeugdbeleid, volksgezondheid, veiligheid
Vernieuwing buurtnetwerken i.h.k.v. De Brug (zie ook pv 1 en 5)	Ketensamenwerking/ ontschotting en snellere inzet zorgaanbod.	Instellingen en organisaties op het gebied van jeugd, zorg, onderwijs en veiligheid.	Ketensamenwerking in de jeugdzorg.	Jeugdbeleid, onderwijs, welzijn, volksgezondheid en veiligheid.
Informatie en voorlichting jeugdzorg (regulier)	Alle kinderen in de gemeente B-O van 6 tot en met 23 jaar weten over 2 jaar De Brug te vinden met vragen over opvoeden en opgroeien.	6-23 jaar	Vergroting bereik jeugd en ouders voor hulp en ondersteuning bij opvoeden en sociaal pedagogische problemen.	Jeugdbeleid, onderwijs, kinderopvang (BO en VO), welzijn, volksgezondheid.
Signaleren en adviseren (regulier)	In de buurtnetwerken worden alle signalen van zorg voor kinderen opgevangen en de uitvoering van zorg wordt gemonitord.	0-23 jaar	Een sluitend en passend zorgaanbod bij problemen van kinderen van 0-23 jaar	jeugdbeleid, volksgezondheid en onderwijs en aansluiting onderwijs arbeidsmarkt.
Eerste oriëntatie op Centra Jeugd en Gezin.	De Brug gaat geleidelijk over in centra voor jeugd en gezin.	Jeugdigen en hun ouders	Ketensamenwerking voor de jeugdzorg.	Jeugdbeleid, Volksgezondheid
Pilot Coördinatie van zorg in Nieuw-Buinen.	In de huishoudens waar jeugdzorg wordt aangeboden is een aanspreekpunt in het netwerk voor alle hulpverleners die zorg aanbieden.	Jeugdigen en hun ouders in de jeugdzorg In Nieuw-Buinen	Ketensamenwerking, gezinscoaching en bemoeizorg voor gezinnen met jeugd.	Jeugdbeleid, Onderwijs, Welzijn, /Volksgezondheid en Veiligheid.
Eerste oriëntatie op Centra Jeugd en Gezin.	De Brug gaat geleidelijk over in centra voor jeugd en gezin.	Jeugdigen en hun ouders	Ketensamenwerking voor de jeugdzorg.	Jeugdbeleid, Volksgezondheid

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Lokale Educatieve Agenda	een gezamenlijk plan voor een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn voor kinderen van 2 – 14 jaar.	gewichtenleerlingen	Alle OKB scholen, de bovenschoolse directies, de peuterspeelzalen, kinderdagopvang en de bibliotheken hebben een gezamenlijk plan voor een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn voor kinderen van 2 – 14 jaar.	Onderwijs, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang.
VVE beleid voor de peuterspeelzalen.	Wegwerken / verminderen van leerachterstanden	Kinderen van de peuterspeelzalen	Alle peuterspeelzalen hebben een VVE beleid en sluiten hiermee aan op de basisscholen.	Onderwijs, Bibliotheekbeleid
Brede School pilot (zie ook pv 1 en 5)	Een integraal onderwijs-, welzijns- en zorgaanbod t.b.v. jeugdigen en hun ouders	Kinderen van 0-16 jaar en hun ouders	In Nieuw Buinen vindt de eerste fase van de uitvoering van de Brede School plaats.	Onderwijs, welzijn, bibliotheekbeleid, jeugdbeleid, volksgezondheid
Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.	Voorkomen voortijdige schooluitval.	16-17 jarigen	Iedereen verlaat het onderwijs met een startkwalificatie	Educatie, sociale zaken
Uitvoering Kindspoor i.h.k.v. huiselijk geweld (zie ook pv 7,8 en 9)	Kinderen die getuige waren van huiselijk geweld begeleiden	Kinderen die getuige waren bij huiselijk geweld	Voorkomen/ verminderen van problemen bij kinderen die getuige waren van huiselijk geweld	Volksgezondheid, jeugdbeleid, veiligheid

Informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatievel 3)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Informatie en diensten op locatie. Te beginnen in Borger, Nieuw-Buinen en 2 ^e Exloërmond (zie ook pv 1 en 5)	Mensen informatie en diensten bieden dicht bij hun leefomgeving	Met name mensen met een (latente) behoefte aan Wmo voorzieningen	Mensen zijn beter geïnformeerd en nemen meer deel aan het openbare leven	Volksgezondheid, sociale zaken, wonen, welzijn
Keuze voor en implementatie van digitale sociale kaart.	Verbeteren dienstverlening	Alle inwoners	Efficiënte dienstverlening	Wmo loket, welzijn, volksgezondheid
Indien er meerwaarde is voorzieningen uit overige Wmo-taakvelden een plek geven in het loket.	Verbreding dienstverlening	Alle inwoners	Mogelijkheden loket maximaal benutten	Wmo loket, welzijn, volksgezondheid
Cliëntondersteuning verder professionaliseren en eventueel uitbreiden (bijv. Zorgbelang direct in het Wmo loket)	Cliënt keuze bieden in ondersteuning.	Alle inwoners	Optimale belangenbehartiging cliënt	Wmo loket, welzijn, volksgezondheid
Bezien of het wenselijk is om verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld de GGz, spreekuur te laten houden in het loket.	Verbreding dienstverlening	Alle inwoners	Mogelijkheden loket maximaal benutten	Wmo loket, welzijn, volksgezondheid
De informatievoorziening over verpleeg- verzorgingstehuizen en thuiszorg verder uitbreiden.	Verbreding dienstverlening	Alle inwoners	Mogelijkheden loket maximaal benutten	Wmo loket, volksgezondheid

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Bezien of en op welke wijze educatie een plek kan krijgen in het loket.	Verbreding dienstverlening	Alle inwoners	Mogelijkheden loket maximaal benutten	Wmo loket, Educatie
Bezien of kwijtschelding gemeentelijke belastingen/heffingen een plek kan/moet krijgen in het loket.	Verbreding dienstverlening	Alle inwoners	Mogelijkheden loket maximaal benutten	Wmo loket, Sociale zaken
Bezien of wijk- en buurtbeheer een plek kan krijgen in het loket.	Verbreding dienstverlening	Alle inwoners	Mogelijkheden loket maximaal benutten	Wmo loket, Welzijn, Openbare ruimte en groen
Tevredenheidsonderzoek houden onder gebruikers loket.	Optimalisering dienstverlening	Bezoekers loket	Goed zicht op de dienstverlening	Wmo loket
Informerende van lokale 1 ^e lijns dienst- en zorgverleners (zie ook pv 2)	Een duidelijk beeld van het aanbod voor de 1 ^e lijn, op het gebied van welzijn en zorg	1 ^e lijns dienst- en zorgverleners	1 ^e lijns dienst en zorgverleners zijn goed geïnformeerd	Volksgezondheid, Wmo loket, welzijn, jeugdbeleid
I.h.k.v. landelijk dementieprogramma: aandacht voor dementie in het Wmo loket	Beter signaleren van dementie bij cliënten van het Wmo loket	Dementerende cliënten	Vroegtijdige onderkenning en behandeling van dementie	Volksgezondheid, Wmo loket, ouderenbeleid
Administratieve ondersteuning voor mantelzorgers en mensen met een laag inkomen (zie ook pv 4)	Lastenverlichting, terugdringen armoede	Mantelzorgers, mensen met een laag inkomen	Mensen die de ondersteuning ontvangen, ervaren een duidelijke lastenverlichting	Volksgezondheid, Sociale zaken, Wmo loket, welzijn, vrijwilligerswerk, armoedebeleid Provincie
Informatie en voorlichting jeugdzorg (zie ook pv 2)	Alle kinderen in de gemeente B-O van 6 tot en met 23 jaar weten over 2 jaar De Brug te vinden met vragen over opvoeden en opgroeien.	6-23 jaar	Vergroting bereik jeugd en ouders voor hulp en ondersteuning bij opvoeden en sociaal pedagogische problemen.	Jeugdbeleid, onderwijs, kinderopvang (BO en VO), welzijn, volksgezondheid.
Eerste oriëntatie op Centra Jeugd en Gezin. (zie ook pv 2)	De Brug gaat geleidelijk over in centra voor jeugd en gezin.	Jeugdigen en hun ouders	Efficiënte ketensamenwerking voor de jeugdzorg.	Volksgezondheid, jeugdzorg, lokaal jeugdbeleid
Seniorenvoorlichting (regulier)	Ouderen voorlichten over regelingen en voorzieningen	Inwoners van 75 jaar en ouder	Het bezoeken van 400 ouderen van 75 jaar en ouder	Ouderenbeleid, wonen, welzijn, volksgezondheid

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Ouderenadvies (regulier)	Ouderen adviseren zodat zij zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven kunnen houden	Ouderen	Het adviseren van 100 ouderen op het gebied van wonen, welzijn en zorg.	Ouderenbeleid, wonen, welzijn, volksgezondheid
Behoefteteonderzoek in Borger onder 55+	Concrete aanbevelingen doen over toekomstig activiteitenaanbod in het dorp Borger	55 plussers in het dorp Borger	Aanbod nieuwe activiteiten	Ouderenbeleid, wonen, welzijn, volksgezondheid
Educatieplan 55+	Versterken educatief aanbod	Ouderen	Cursusaanbod specifiek gericht op de doelgroep ouderen	Ouderenbeleid, educatie, welzijn, volksgezondheid
Organisatie conferentie ouderenwerk	Aan de hand van actuele thema 's informatie uitwisselen over het toekomstig ouderenbeleid	Ouderen en ouderenorganisaties	Vernieuwing in het aanbod ouderenactiviteiten	Ouderenbeleid, wonen, welzijn, volksgezondheid

Ondersteuning van mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers (prestatieveld 4)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Faciliteren van de ondersteuning van vrijwilligers en zorgvrijwilligers (regulier en nieuw)	Ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Voor 2008 extra aandacht besteden aan het werven van vrijwilligers voor de besturen van ouderenorganisaties.	Vrijwilligers, zorgvrijwilligers, verenigingsleven en met name vrijwilligers van ouderenorganisaties	Het werven, begeleiden en scholen van vrijwilligers m.b.v. het vrijwilligerssteunpunt. In het bijzonder het werven van meer vrijwilligers voor de besturen van ouderenorganisaties.	Vrijwilligersbeleid, wonen, welzijn, ouderenbeleid, volksgezondheid
Administratieve ondersteuning voor mantelzorgers en mensen met een laag inkomen (zie ook pv 3)	Lastenverlichting, terugdringen armoede	Mantelzorgers, mensen met een laag inkomen	Mensen die de ondersteuning ontvangen, ervaren een duidelijke lastenverlichting	Sociale zaken, Wmo loket, volksgezondheid, vrijwilligerswerk, armoedebeleid Provincie
PR, versterken van het contactpunt en nader onderzoek naar de behoefte van het aanbod van het contactpunt mantelzorg (persberichten activiteiten, info-folder m.b.t. aanbod)	mensen in staat stellen zichzelf te herkennen als mantelzorger	Niet bewuste mantelzorgers en hun omgeving	Het aantal mensen dat zich herkent als mantelzorger neemt toe en heeft een duidelijke vraag m.b.t. ondersteuning	volksgezondheid, Wmo loket, communicatie, ouderenbeleid
Inventarisatie van jonge mantelzorgers en hun behoeften (zie ook pv 2)	Een duidelijk beeld krijgen van jonge mantelzorgers (o.m. aantal en behoeften)	Jonge mantelzorgers	M.b.v. een duidelijk beeld van de lokale jonge mantelzorgers kan het beleid bijgesteld worden	Volksgezondheid, Welzijn, jeugdbeleid
Onderzoek naar de mogelijkheden van respijtzorg voor mantelzorgers	Een beeld krijgen van de mogelijkheden om deze mantelzorgers te ondersteunen	Mantelzorgers die bedreigd worden door overbelasting	Passend beleid voor deze specifieke doelgroep	Volksgezondheid, welzijn, ouderenbeleid

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Onderzoek naar de mogelijkheden om de draaglast van mantelzorgers beter in beeld te krijgen bij de indicatie (zie ook pv 6)	Inventarisatie van de mogelijkheden om een goed beeld krijgen van het leefsysteem rondom een cliënt	mantelzorgers	Een bruikbare inventarisatie t.b.v. bijstelling van het beleid	Volksgezondheid , Wmo loket, ouderenbeleid
Onderzoek naar de mogelijkheden om mantelzorgconsulenten dichterbij de 1 ^e lijns voorzieningen te brengen	Een goed beeld krijgen van de mogelijkheden voor aansluiting bij de 1 ^e lijn	Mantelzorgers (met name latente)	Een bruikbare inventarisatie t.b.v. bijstelling van het beleid	Volksgezondheid, Wmo loket, ouderenbeleid

Individuele voorzieningen (prestatieveld 6)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
Verzamelen gegevens ten behoeve van evaluatie	Eventuele bijstelling van beleid	Gebruikers individuele voorzieningen	Bevestiging huidig beleid of voorstellen tot aanpassing van beleid	Wmo loket, volksgezondheid, welzijn
Onderzoek naar de mogelijkheden om de draaglast van mantelzorgers beter in beeld te krijgen bij de indicatie (zie ok pv 4)	Inventarisatie van de mogelijkheden om een goed beeld krijgen van het leefsysteem rondom een cliënt	mantelzorgers	Een bruikbare inventarisatie t.b.v. bijstelling van het beleid	Volksgezondheid , Wmo loket, ouderenbeleid

Maatschappelijke opvang (prestatievelen 7, 8 en 9)

Activiteit	Doelstelling	Doelgroep	Gewenst resultaat	Betrokken beleidsterreinen
OGGz samenwerking (werkplan) (zie ook pv 1 en 5)	Verbeteren van de integrale samenwerking op het gebied van OGGz	Partners OGGz	Betere samenwerking en helder werkplan	Volksgezondheid, jeugdbeleid, ouderenbeleid, veiligheid, wonen, sociale zaken
Uitvoering Kindspoor i.h.k.v. huiselijk geweld (zie ook pv 2)	Kinderen die getuige waren van huiselijk geweld begeleiden	Kinderen die getuige waren bij huiselijk geweld	Voorkomen/ verminderen van problemen bij kinderen die getuige waren van huiselijk geweld	Volksgezondheid, jeugdbeleid
Nader onderzoek t.b.v. de verbetering van betaalbare (crisis)opvang- en begeleidingsmogelijkheden van de verschillende doelgroepen van maatschappelijke opvang i.s.m. centrumgemeente Emmen	Een beter beeld krijgen van de aard en omvang van de doelgroepen en van effectieve mogelijkheden om hen te ondersteunen	Mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats, verslaafden, mensen die een gevaar voor zichzelf of hun omgeving vormen, vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld	Adequate opvang in regionaal en provinciaal verband	Volksgezondheid, welzijn, jeugdbeleid, ouderenbeleid, wonen, veiligheid

Hoofdstuk 5: Voornemens voor de langere termijn (tot 2012)

Inleiding

Voor de langere termijn zijn een aantal Wmo thema's te benoemen, waaraan een groot maatschappelijk belang wordt gehecht. Per prestatieveld wordt in beeld gebracht wat de gemeente voor ogen heeft voor de nabije toekomst. Sommige thema's doorkruisen de prestatievelden en zullen dan meerdere keren vermeld worden. Overal worden de betrokken beleidsterreinen (cursief) benoemd. Met als motto: samen sterker dan alleen!

Leefbaarheid en het bevorderen van deelname aan de samenleving (prestatievelden 1 en 5)

Thema / Activiteit	Doelstelling
Implementatie en uitvoering Speelruimtebeleid <i>Jeugdbeleid</i>	Een speelaanbod dat tegemoet komt aan de wensen en behoeften van de jeugd en volwassenen in de gemeente Borger-Odoorn; Een haalbare en praktische uitvoerings- en beheers structuur
Verdere ontwikkeling van het opbouwwerk in Nieuw Buinen <i>Welzijn (breed)</i>	Het maatschappelijk betrekken van bewoners
Verder ontwikkelen van vervoersmogelijkheden <i>Ouderenbeleid</i>	Kwetsbare mensen in staat stellen om deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten, mede ter voorkoming van sociaal isolement
Behoeften onderzoek 55 + uitbreiden naar andere dorpen <i>Ouderenbeleid</i>	Concrete aanbevelingen doen over toekomstig activiteitenaanbod in de betreffende dorpen
Voortzetting en uitvoering van de Vernieuwingsagenda bibliotheekwerk <i>Bibliotheekbeleid</i>	Op laagdrempelige wijze het lezen bevorderen en kennis vergroten
Vervolg optimalisering van de ontmoetingsfunctie <i>Kern en kader</i>	Mensen in de gelegenheid stellen zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving deel te nemen aan sociale activiteiten
Voortzetting en realisatie van MFA's in Borger en 2 ^e Exloërmond <i>Kern en kader</i>	Mensen in de gelegenheid stellen zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving deel te nemen aan sociale en andere maatschappelijke activiteiten
Wijkvernieuwing Hunzedal Borger fase 2 en 3 <i>Wonen</i>	Het creëren van een groene wijk, met een gedifferentieerde opbouw, waar het prettig wonen is voor iedereen
Wijkvernieuwing Nieuw Buinen <i>Wonen</i>	Integrale aanpak van een wijkontwikkelingstraject dat nog moet worden gestart.
Woningen met zorgmogelijkheden Daalkampen II <i>Wonen</i>	Het tekort aan woon-zorgwoningen terugdringen.
Verdere ontwikkeling van het Brede School concept <i>Jeugdbeleid, educatie, onderwijs (zie ook pv 2)</i>	Een integraal aanbod realiseren t.b.v. een doorlopende leerlijn.
Uitbreiding en verdere ontwikkeling van informatie en diensten op locatie <i>Wmo loket, volksgezondheid, welzijn (zie ook pv 3)</i>	Een breder en beter netwerk om informatie en diensten dichterbij de mensen te brengen

Opvoeden en opgroeien (prestatieveld 2)

Thema / Activiteit	Doelstelling
Verdere beleidsontwikkeling t.a.v. Centra voor jeugd en gezin. <i>Jeugdbeleid</i>	Een passende, integrale aanpak waarbij jeugdigen en hun opvoeders optimaal ondersteund worden. Het moet een bekend, toegankelijk en bereikbaar aanbod zijn
Verdere ontwikkeling van het Brede School concept <i>Jeugdbeleid, educatie, onderwijs (zie ook pv 1 en 5)</i>	Een integraal aanbod realiseren t.b.v. een doorlopende leerlijn.
Harmonisering kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk <i>Jeugdbeleid, educatie, onderwijs</i>	Gezamenlijk aanbod realiseren m.b.t. het VVE beleid
Educatiebeleid <i>Educatie, welzijn</i>	Opzetten van een participatiefonds; onderbrengen van de web middelen in dit fonds (conform afspraken Rijk-VNG)
Jongerenhuisvesting <i>Wonen, jeugdbeleid</i>	Woongelegenheden bieden voor jeugd; begeleide huisvesting.

Informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatieveld 3)

Thema / Activiteit	Doelstelling
Verder optimaliseren van het Wmo loket <i>Wmo loket, volksgezondheid, welzijn</i>	Uitbreiding / verbetering van de dienstverlening
Uitbreiding en verdere ontwikkeling van informatie en diensten op locatie <i>Wmo loket, volksgezondheid, welzijn (zie ook pv 1 en 5)</i>	Een breder en beter netwerk om informatie en diensten dichterbij de mensen te brengen

Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers (prestatieveld 4)

Thema / Activiteit	Doelstelling
Ontwikkelen van een informatiegids voor mantelzorgers <i>Volksgezondheid, welzijn, ouderenbeleid, communicatie</i>	Informereren van mantelzorgers over mogelijke steun en hulp
Verder ontwikkelen van respijtzorg t.b.v. mantelzorgers <i>Volksgezondheid, welzijn, ouderenbeleid</i>	Adequate, tijdelijke opvang bieden aan thuiswonende zorgcliënten ter ontlasting van hun (bijna overbelaste) mantelzorgers
Verdere optimalisering van het vrijwilligersbeleid <i>Vrijwilligersbeleid, volksgezondheid, welzijn</i>	Adequate ondersteuning van vrijwilligers en zorgvrijwilligers

Individuele voorzieningen (prestatieveld 6)

Thema / Activiteit	Doelstelling
Op basis van verzamelde gegevens en prognoses bijstellen van het beleid <i>Wmo loket, volksgezondheid</i>	Optimaal en betaalbaar aanbod voor cliënten

Maatschappelijke opvang (prestatievelden 7, 8 en 9)

Thema / Activiteit	Doelstelling
Verdere optimalisering van het beleid op het terrein van de maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, huiselijk geweld, OGGz en verslavingszorg <i>Volksgezondheid, jeugdbeleid, wonen, welzijn, veiligheid</i>	Adequate hulp voor cliënten; terugdringing overlast

PROCES, ORGANISATIE EN PLANNING

Hoofdstuk 6: Interne organisatie

Inleiding

De Wmo omvat negen prestatievelden en nog meer beleidsterreinen. Beleidsterreinen die meerdere afdelingen van onze organisatie beslaan. Verder is er ook nog veel Wmo gerelateerd beleid, zoals de bibliotheekvoorzieningen, cultuurbeleid, de lokaal educatieve agenda en ouderenhuisvesting. Daarom vraagt de Wmo om een specifieke wijze van afstemmen.

De afstemming en coördinatie vindt plaats in het Sector Management Overleg (SMO) van de sector Samenleving. Daar vloeien vrijwel alle beleidsterreinen samen.

De beleidsmedewerker Volksgezondheid is de vaste contactpersoon voor de Wmo raad en eerste aanspreekpunt voor personen buiten de organisatie als het gaat om algemene Wmo vragen. De beleidsmedewerker Volksgezondheid is daarmee accountmanager Wmo.

Voor het overige zijn de verschillende beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor hun eigen takenpakket. Dit geldt voor zowel Wmo thema's als Wmo gerelateerde onderwerpen.

Interactief en integraal

De ontwikkeling van de verschillende prestatievelden vraagt veel van onze interne organisatie. Kernwoorden hierbij zijn interactief en integraal. Wij willen bereiken dat we samen met interne en externe partners beleid ontwikkelen dat kan rekenen op een zo breed mogelijk draagvlak, een optimaal bereik en een goede uitvoerbaarheid. Hierbij speelt de regierol van de gemeente in de relatie met de externe partners een belangrijke rol (zie ook hoofdstuk 2). De mate waarin integraal en interactief wordt gewerkt en hoe de regierol eruit ziet, hangt af van het beleidsonderwerp en zal worden vastgelegd in een startnotitie, indien noodzakelijk. Ook wordt de keuze voor een projectmatige dan wel procesmatige aanpak vastgelegd.

Projectmatige aanpak

Sommige onderdelen lenen zich voor een projectmatige aanpak: de projectdefinitie ligt vast en daarmee is de uitkomst gedefinieerd. De startnotitie geeft een korte samenvatting van de projectopdracht en een onderbouwing van het te halen resultaat. Tevens geeft de startnotitie inzicht in de randvoorwaarden, de mate van integraliteit, de inzet van de middelen, communicatie en de planning.

Procesmatige aanpak

Bij een procesmatige aanpak is er sprake van een probleemvermoeden en wordt samen met relevante actoren het probleem nader gedefinieerd. De uitvoerbaarheid van het geformuleerde beleid is evenals het draagvlak een kritische factor. Ook hier vormt de startnotitie het begin van het proces.

Planning

Zowel bij een projectmatige als procesmatige aanpak is een realistische planning van groot belang. Met de planning geeft het college aan wanneer de gemeenteraad een beleidsvoorstel ter besluitvorming krijgt aangeboden en wanneer de inwoners van onze gemeente te maken krijgen met een wijziging van het gemeentelijk beleid.

De planning geeft tevens aan waar iedereen op kan rekenen en wanneer wij de inwoners van onze gemeente moeten gaan informeren over voorgenomen wijzigingen.

Daarom hebben wij een korte en een lange termijn planning opgenomen. De korte termijn planning is gespecificeerd in een bepaald jaar. Daarvan is zeker dat het wordt voorbereid of uitgevoerd. De lange termijn planning geeft aan welke voornemens er bestaan bij het college, maar het is nog niet zeker wanneer dit zijn beslag krijgt.

Financiën

In de kadernota staat het algemene, financiële kader benoemd, waarbij de zorg voor de kwetsbare burger leidend is. De mogelijkheden vinden echter hun beperking in de financiële mogelijkheden van de gemeente (zie ook de notitie Financieel kader Wmo). Het is dan van belang om het te verwachten aantal cliënten voor individuele voorzieningen (op basis van bevolkingsprognoses) goed in te schatten en de mogelijkheden van de inzet van collectieve voorzieningen goed te benutten.

Duidelijk is wel, dat de vraag naar voorzieningen alleen maar zal toenemen (door de vergrijzing) en daarmee nemen ook de kosten toe. Bovendien zullen de toegekende Rijksbudgetten de komende jaren afnemen tot de bedragen zoals die volgens objectieve normen worden vastgesteld. Maar pas na een heldere analyse van de gegevens kunnen wij – in overleg met de Wmo-raad en betrokken doelgroepen – zoeken naar creatieve en wellicht onorthodoxe oplossingen. Zo kan een geïntegreerde inzet van middelen vanuit verschillende beleidsterreinen winst opleveren: subsidie voor levensloopbestendige woningen is ook winst voor de Wmo doelstellingen. Zeker als dit aangevuld wordt met welzijnsvoorzieningen in de directe nabijheid van deze woningen. Maar ook buiten de gemeentelijke organisatie zijn partners die vanuit hun eigen sociale doelstellingen budgetten te besteden hebben (zoals bijvoorbeeld woningcorporaties).

Hoofdstuk 7: Externe contacten

Inleiding

Het basisprincipe van de Wmo is 'samen doen'. Het totale gemeentelijke beleid is gericht op het in stand houden en verbeteren van een prettig samenleven in Borger-Odoorn. Het is ook een belangrijk uitgangspunt van het lokale bestuur om beleid te ontwikkelen en bij te stellen op basis van de inbreng van doelgroepen, vrijwilligers en professionals die actief zijn in de dagelijkse praktijk. Om dit voor elkaar te krijgen, is een aantal thema's van belang. Deze worden hieronder besproken en zijn richtinggevend voor de contacten die de gemeente onderhoudt met externe organisaties en personen.

Participatie

Om inwoners te betrekken bij het lokale Wmo beleid, worden twee lijnen gevolgd: er is een formele Wmo raad en er vinden geregeld zogeheten 'ronde tafel' gesprekken of themamiddagen plaats. Doorgaans worden deze bijeenkomsten in overleg met de Wmo raad georganiseerd. Het doel is altijd om aan het begin van de uitwerking van een beleidsthema helderheid te verkrijgen over de problematiek die speelt en de mogelijke oplossingen die betrokkenen naar voren brengen. Soms gebeurt dit projectmatig, soms procesmatig (zie hoofdstuk 6). Ook wordt in de communicatie veel gebruik gemaakt van de digitale media (onder meer de gemeentelijke website) en het lokale huis aan huis blad. Om meningen te peilen (éénzijdige participatie) wordt ook wel gebruik gemaakt van enquêtes.

Gezamenlijk optrekken

Er zijn ook trajecten, waarbij met partners in het veld - in het kader van een project - veelvuldig de voortgang wordt besproken, waarbij doorgaans de gemeente, maar soms ook één van de partners, de regie voert. Het gaat hierbij meestal om onderwerpen waarbij meerdere doelgroepen grote belangen hebben. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van wijkvernieuwing, zoals in Borger en Nieuw Buinen: hierbij zijn veel partijen betrokken.

Horizontale verantwoording

In de contacten met inwoners gaat het niet alleen om het halen van informatie en advies, maar ook om het brengen van informatie over de vorderingen van het Wmo beleid. Dit is zelfs een wettelijke taak geworden. Eens per jaar, vóór 1 juli, moet de gemeente haar inwoners informeren over de vorderingen van het Wmo beleid van het voorgaande kalenderjaar. In 2008 gebeurt dit voor de eerste keer. In die verantwoording zal de gemeente de resultaten van een tevredenheidsonderzoek onder de cliënten van de huishoudelijk hulp (een nieuwe individuele verstrekking i.h.k.v. de Wmo, per 1 januari 2007) presenteren en aanvullende informatie zoals die gevraagd wordt in een basisbenchmark Wmo. Bij dit laatste gaat het om gegevens, die ook andere gemeenten verzamelen, zodat inwoners kunnen vergelijken. Dit kan sowieso al op de site www.watdoetjegemeente.nl.

Communicatieplan

Het communicatieplan, dat in de voorbereidende fase van het Wmo invoeringstraject is opgesteld, is inmiddels aan vernieuwing toe. In overleg met de Wmo raad, zal begin 2008 een nieuw plan worden opgesteld, dat als spoorboekje zal fungeren voor verder overleg en algemene communicatie met burgers.

Bijlagen:

- het compensatiebeginsel nader toegelicht
- artikel 1 van de wettekst
- de prestatievelden toegelicht
- overzicht beleidsnota's

Het compensatiebeginsel (bron: CG-raad, Chronisch zieken en Gehandicaptenraad Nederland)

Waar het bij compensatie om gaat is in de eerste plaats zelfredzaamheid en (daaruit voortvloeiend) om deelname aan de maatschappij (participatie).

Zelfredzaamheid omvat bijvoorbeeld: het vermogen om je te verplaatsen, zowel in en om je huis als verdere afstanden per vervoermiddel. Zelfredzaamheid betekent daarnaast de mogelijkheid om gebruik te maken van je woning zoals ieder ander dat kan en een huishouding te voeren.

Achtergrond

Het begrippenkader wordt bepaald door de International Classification of Functioning, Disability and Health (kortweg de ICF) van de World Health Organisation. Dit begrippenkader is ondubbelzinnig en niet voor verschillende manieren van uitleg vatbaar. De ICF (2001, de Nederlandse vertaling verscheen in 2002) is algemeen aanvaard als richtlijn voor de definitie van functiebeperkingen. De Tweede Kamer heeft bovendien een duidelijke keuze gemaakt voor gebruik van de ICF in het kader van de WMO. De ICF kan dus worden gebruikt als leidraad bij het bepalen hoe een beperking gecompenseerd moet worden.

De ICF beschrijft zelfredzaamheid ofwel 'normaal functioneren' als 'het functioneren van iemand zonder beperkingen of zonder belemmerende factoren.'

Compensatie van belemmeringen kan soms op een alledaagse manier worden verklaard, bijvoorbeeld door wereldkampioene verspringen Marije Smits, (beenprothesegebruikster): *'Het compensatiebeginsel maakt dat beperkingen niet langer onze grenzen vastleggen. Wij kunnen onze grenzen verleggen. Daar gaat het steeds om: jezelf kunnen redden, deelnemen, niet alleen aan een Wereldkampioenschap, maar op de eerste plaats aan het leven van alledag.'*

Wat is compensatie?

Compensatie van een beperking betekent het ondervangen of oplossen van dat wat niet (meer) gaat door een adequate aanpassing en/of hulpmiddel. Die aanpassing of dat hulpmiddel maakt dat iemand wél in staat is te doen wat voor iemand zonder beperking normaal is (zie omschrijving van normaal functioneren van de ICF). Een simpel praktijkvoorbeeld: wie door een handicap in zijn rolstoel niet kan koken in een keuken met te hoog geplaatste apparatuur, heeft daarmee recht op een aangepaste (in hoogte verstelbare) keuken. Zo iemand kan niet worden afgescheept met een maaltijdvoorziening van 'Tafeltje dekje'. Die voorziening doet hem immers niet 'normaal functioneren' (als iemand zonder beperkingen). De maaltijdvoorziening maakt iemand afhankelijk en komt niet tegemoet aan de ICF-norm van 'normaal functioneren'. Je functioneert 'normaal' (zoals iemand zonder beperking) wanneer je in staat bent zelfstandig maaltijden te bereiden.

Wmo wettekst, Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
 - a. Onze Minister: Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
 - b. mantelzorg: langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij

zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt;

c. maatschappelijke opvang: het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meer problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving;

d. vrouwenopvang: het tijdelijk bieden van onderdak en begeleiding aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld;

e. openbare geestelijke gezondheidszorg: het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg;

f. verslavingsbeleid: maatschappelijke zorg gericht op verslaafden, alle individuele geneeskundige verslavingszorg daaronder niet begrepen, en preventie van verslavingsproblemen, met inbegrip van activiteiten in het kader van de bestrijding van overlast door verslaving;

g. maatschappelijke ondersteuning:

1° het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;

2° op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;

3° het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;

4° het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarmaken, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;

5° het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;

6° het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;

7° het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd;

8° het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;

9° het bevorderen van verslavingsbeleid;

h. huishoudelijke verzorging: het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van het verzorgen van het huishouden van een persoon dan wel van de leefeenheid waartoe een persoon behoort;

i. steunfunctiewerk: activiteiten die het uitvoeren of voorbereiden daarvan, ondersteunen van het door de gemeente te voeren beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning.

2. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt gelijkgesteld met:

a. echtgenoot: geregistreerde partner;

b. gehuwd: als partner geregistreerd.

3. Voor de toepassing van deze wet en van de tot haar uitvoering genomen besluiten wordt:

a. als gehuwd of als echtgenoot mede aangemerkt de ongehuwde meerderjarige die met een andere ongehuwde meerderjarige een gezamenlijke huishouding voert, tenzij het betreft een bloedverwant

in de eerste graad;

b. als ongehuwd mede aangemerkt degene die duurzaam gescheiden leeft van de persoon met wie hij gehuwd is.

4. Van een gezamenlijke huishouding is sprake indien twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en zij blijk geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins.

5. Een gezamenlijke huishouding wordt in ieder geval aanwezig geacht indien de betrokkenen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en:

a. zij met elkaar gehuwd zijn geweest of eerder voor de toepassing van deze wet daarmee gelijk zijn gesteld,

b. uit hun relatie een kind is geboren of erkenning heeft plaatsgevonden van een kind van de een door de ander,

c. zij zich wederzijds verplicht hebben tot een bijdrage aan de huishouding krachtens een geldend samenlevingscontract, of

d. zij op grond van een registratie worden aangemerkt als een gezamenlijke huishouding die naar aard en strekking overeenkomt met de gezamenlijke huishouding, bedoeld in het vierde lid.

6. Bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld welke registraties, en gedurende welk tijdvak, in aanmerking worden genomen voor de toepassing van het vijfde lid, onderdeel d.

7. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld ten aanzien van hetgeen wordt verstaan onder het blijk geven zorg te dragen voor een ander, zoals bedoeld in het vierde lid.

De prestatievelden toegelicht.

Prestatieveld 1: de sociale samenhang en leefbaarheid.

Definitie:

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Toelichting:

De gemeente heeft hier een grote vrijheid om lokaal invulling te geven en prioriteiten te stellen. Er zijn vele manieren waarop gemeenten de sociale samenhang kunnen bevorderen. Zorgen voor aantrekkelijke plekken waar burgers elkaar kunnen ontmoeten is daar een voorbeeld van. Een wijkcentrum waar verschillende zorg- en welzijnsfuncties worden gecombineerd, maakt het mogelijk dat verschillende groepen elkaar regelmatig tegenkomen. Ook sport kan een belangrijke rol spelen bij het bereiken van de doelstellingen op dit beleidsterrein.

Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid raakt ook andere sectoren als wonen, ruimtelijke ordening, integratiebeleid, veiligheid en economie.

Prestatieveld 2: ondersteuning van jeugdigen en ouders.

Definitie:

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Toelichting:

Het heeft betrekking op de in een gemeente wonende jeugdigen en hun ouders bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit. Voor hen is echter zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig of kan voorkomen worden. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op taken zoals die zijn vastgelegd in

andere wetgeving, zoals de WCPV (Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid) en de Leerplichtwet.

Prestatieveld 3: geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.

Definitie:

Het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning.

Toelichting:

Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen.

Prestatieveld 4: ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

Definitie:

Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

Toelichting:

Met de Wmo heeft de ondersteuning van mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers voor het eerst een wettelijke basis gekregen.

Bij het verlenen van mantelzorg gaat het om het bieden van iets extra 's dat qua duur en qua intensiteit de geschetste 'normale gang van zaken' overstijgt. Mantelzorg kan daarmee omschreven worden als langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

De vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd (kleinschalig burgerinitiatief) als in georganiseerd verband (vrijwilligersorganisaties en bijvoorbeeld sport), vormt een onmisbaar deel van de 'civil society'. Vrijwilligerswerk is ook bij uitstek het voertuig voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met zijn vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar levert hij actief een bijdrage. Met name zorgvrijwilligers spelen een belangrijke rol bij het vormgeven van de Wmo

Prestatieveld 5: het bevorderen van deelname aan de samenleving door mensen met een beperking.

Definitie:

Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Toelichting:

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. In die zin hoeft de maatregel dus niet uitsluitend gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, zolang zij er in ieder geval maar baat bij hebben. Het gaat hier om een breed scala van mogelijke maatregelen. Wat betreft de deelname aan het maatschappelijk verkeer kan gedacht worden aan de toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten zoals leeszalen, het gemeentehuis, etc.

Bij participatie in de samenleving gaat het om de mogelijkheden tot deelname aan alle aspecten van de samenleving. Deze participatie zal gelden voor alle mensen, inclusief de kwetsbare burgers: mensen met lichamelijke beperkingen, lichte verstandelijke beperkingen en gedragsproblemen en

(ouderen, gehandicapten, chronisch zieken, (ex)psychiatrische patiënten. Ook mensen die langdurig afhankelijk zijn van bijstand kunnen tot de kwetsbare burgers worden gerekend.

Prestatieveld 6: het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking.

Definitie:

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Toelichting:

Het gaat hier om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. Dat individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze kan vormgeven. Te denken valt aan het vervoer van gehandicapten door middel van taxibusjes waarop men een individueel beroep kan doen, vergelijkbaar met het huidige collectieve Wvg-vervoer. Of men 'toegang' heeft tot een dergelijke voorziening hangt echter altijd af van de individuele kenmerken van de persoon met een beperking.

De gemeente is, met uitzondering van die voorzieningen waarvoor een zorgplicht geldt, geheel vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen, en welke niet. Voor de hand liggende vormen waaraan gedacht kan worden zijn woonvoorzieningen, sportrolstoelen, begeleiding bij zelfstandig wonen, dagbesteding voor ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, vervoersvoorzieningen, klussendiensten, algemeen maatschappelijk werk of vormen van psychosociale hulpverlening.

Prestatievelden 7, 8 en 9: het bieden van maatschappelijke opvang en het bevorderen van OGGz- en verslavingsbeleid

Definitie:

Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen, en het bevorderen van verslavingsbeleid.

Toelichting:

Maatschappelijke opvang (MO, prestatieveld 7) omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Vrouwenopvang (VO, prestatieveld 7) is het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld.

OGGz (prestatieveld 8) gaat om het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg. Het bieden van psychosociale hulp bij rampen wordt niet in de Wmo ondergebracht.

Verslavingsbeleid (prestatieveld 9) wordt bevorderd door: ambulante verslavingszorg, bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen en preventie van verslavingsproblemen. Dit is inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding van overlast door verslaving.

Overzicht beleidsnota's

- Beleidskader Kern en Kader
- Beleidsregels Cultuur, Sport en Welzijn
- Verordening onderwijshuisvesting
- Ouderennota 'Veelkleurig grijs'
- Integraal Woonplan 2004: 'Duurzaam wonen in vitale kernen'
- Nota integraal jeugdbeleid
- Notitie Opvoeden en Opgroeien in Borger-Odoorn
- Nota 'Gezond beleid' (te vervangen door een nieuwe nota volksgezondheid begin 2008)
- De notitie Van Zorgloket naar Wmo loket
- De nota 'Vrij baan in vorm' over vrijwilligerswerk
- De notitie Mantelzorg en Vrijwilligerswerk
- Verordening besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning
- De Drentse nota 'Samen redzaam'
- Kadernota Wmo
- De notitie Informatie en diensten op locatie
- Notitie Financieel kader Wmo
- Communicatie en participatieplan t.b.v. de Wmo (wordt begin 2008 geactualiseerd)

De verbindende factor in al deze nota's is het sociale beleid. Het loopt in meer of mindere mate als een rode draad door het gemeentelijk beleid op het gebied van wonen, welzijn en zorg. En juist het sociale beleid vormt een belangrijk kader voor het lokale Wmo beleid (zie Kadernota Wmo). Als op dat aspect goed wordt samengewerkt aan een integraal aanbod, dan is 'meedoen' voor iedereen zeker een haalbaar doel!